

ŽEMĖS IR MAISTO ŪKIO 2021 METŲ APŽVALGA

Turinys	
ŽEMĖS ŪKIS.....	2
Žemės ūkio produkcija	2
Žemės ūkio bendroji pridėtinė vertė ir darbo našumas	4
Žemės ūkio subjektai.....	5
Žemės ūkio produktų gamyba	6
Grūdų ir rapsų sektorius.....	7
Daržovių, bulvių ir vaisių sektoriai	8
Cukriniai runkeliai	9
Mėsos sektorius	9
Pieno sektorius.....	10
Žemės ūkio produktų supirkimas ir supirkimo kainos	11
MAISTO PRODUKTŲ IR GĖRIMŲ GAMYBA	13
Maisto produktų ir gėrimų gamybos įmonių produkcija.....	13
Maisto produktų ir gėrimų gamybos įmonių pridėtinė vertė ir darbo našumas	14
Maisto produktų ir gėrimų gamybos subjektai.....	15
Maisto produktų ir gėrimų gaminių gamyba	17
Gamintojų parduotos pramonės produkcijos kainų pokyčiai	18
Mažmeninės maisto produktų ir gėrimų kainos	19
UŽSIENIO PREKYBA ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTAIS	22

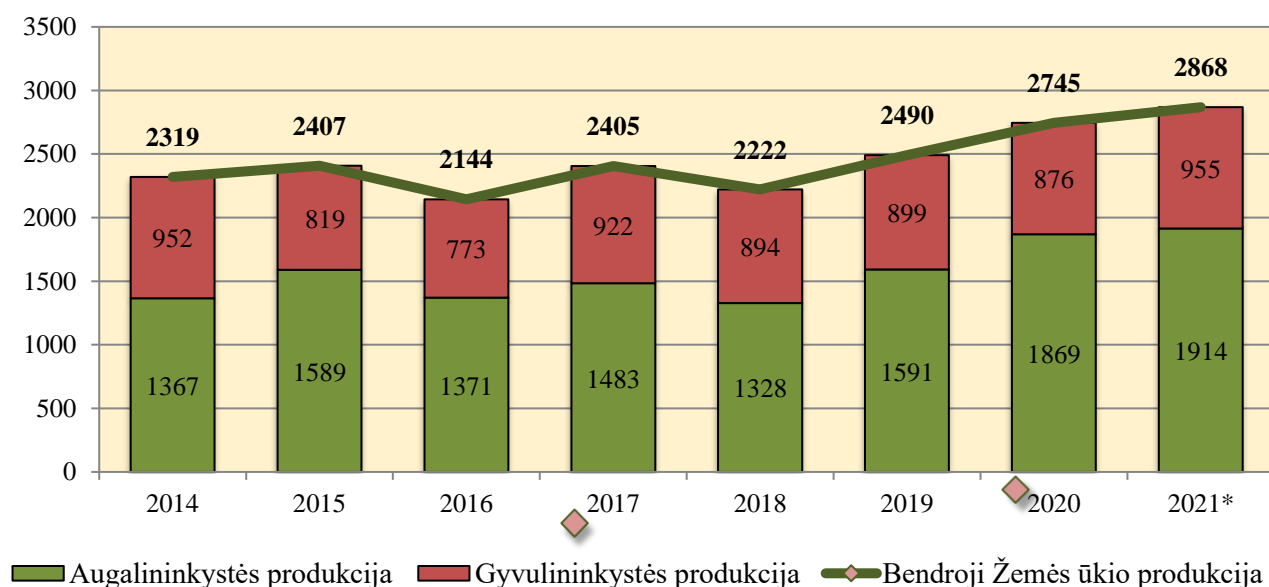
ŽEMĖS ŪKIS

Žemės ūkio produkcija

Išankstiniais, antrojo įverčio, Statistikos departamento žemės ūkio ekonominių sąskaitų duomenimis 2021 m. žemės ūkio bendrosios produkcijos buvo pagaminta už 2,87 mlrd., EUR o 2020 m. – 2,75 mlrd. EUR. Bendrosios žemės ūkio produkcijos vertė 2021 m. palyginti su 2020 m. padidėjo beveik 4,7 proc. Tai lėmė išaugusios žemės ūkio produktų supirkimo kainos.

Derliaus sumažėjimą 2021 m. lėmė užsitęsusi liepos mėnesio kaitra, dėl ko sumažėjo augalų derlingumas ir grūdų kokybė. Nors žemės ūkio augalų derlius buvo prastesnis, bet augalininkystės produktų supirkimo kainos padidėjo 19,0 proc., todėl augalininkystės produkcijos vertė augo 2,4 proc. palyginti su 2020 m. (1 pav.). Javų kainos augo 16,2 proc., nors derlius sumažėjo 17,6 proc., augalų skirtų perdirbti pramonėje kaina išaugo – 31,2 proc., daržovių – 13,7 proc.

Remiantis išankstiniais 2021 m. duomenimis, gyvulininkystės produkcijos vertė, palyginti su 2020 m., didėjo 8,9 proc. Tai lėmė 10,4 proc. išaugusių gyvulininkystės produkcijos supirkimo kainos, iš kurių – 16,9 proc. išaugusios natūralaus riebumo pieno, jautienos – 14,7 proc., ir 10,1 proc. paukščių vidutinių supirkimo kainos. Daugiausia krito kiaulių gyvojo svorio vidutinė supirkimo kaina – 12,3 proc. Remiantis 2021 m. duomenimis mažiau primelžta pieno (1,0 proc.) ir surinkta kiaušinių (0,6 proc.), o skerdimai (gyvuoju svoriu) sumažėjo 5,4 proc.

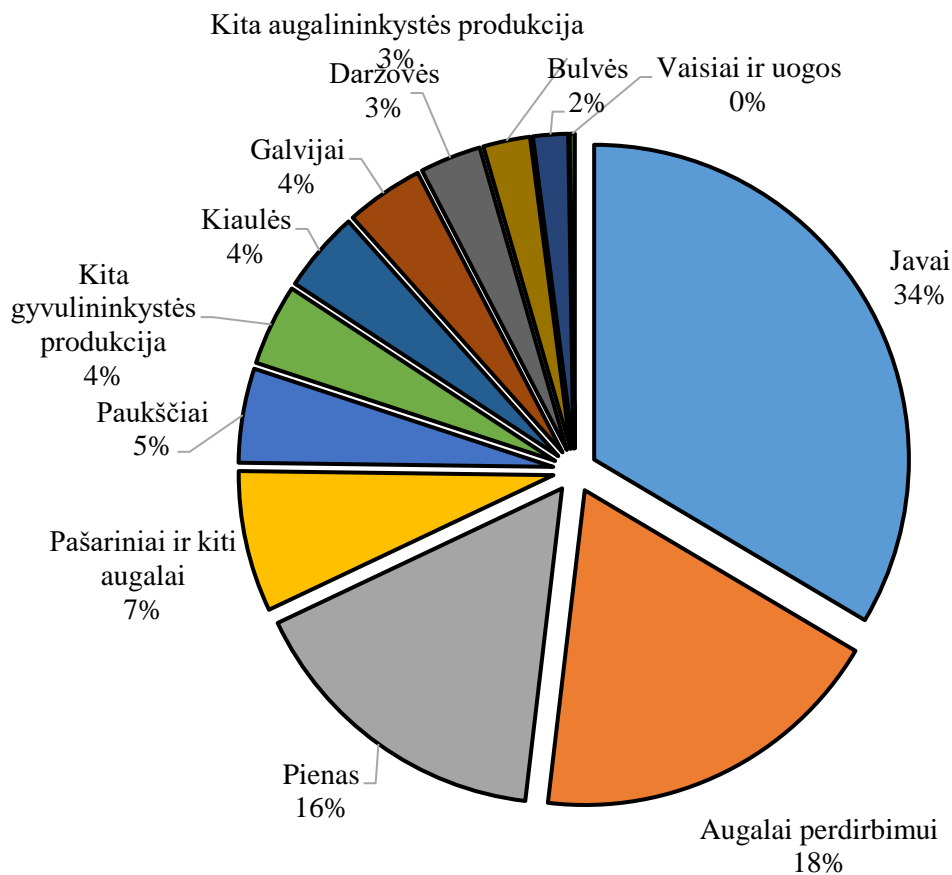

* išankstiniai duomenys

1 pav. Žemės ūkio produkcija to meto gamintojų kainomis pagal žemės ūkio ekonomines sąskaitas 2014–2021 m., mln. EUR

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Didžiausią bendrosios žemės ūkio produkcijos struktūros dalį, pagal žemės ūkio ekonomines sąskaitas, Lietuvoje 2021 m. išankstiniais, antrojo įvertio duomenimis, sudarė javai, augalai perdirbimui, pienas, ir pašariniai augalai (2 pav.).

2 pav. Bendrosios žemės ūkio produkcijos struktūra pagal žemės ūkio ekonomines sąskaitas gamintojų to meto kainomis 2021* m., proc.

* išankstiniai duomenys – antrasis įvertis

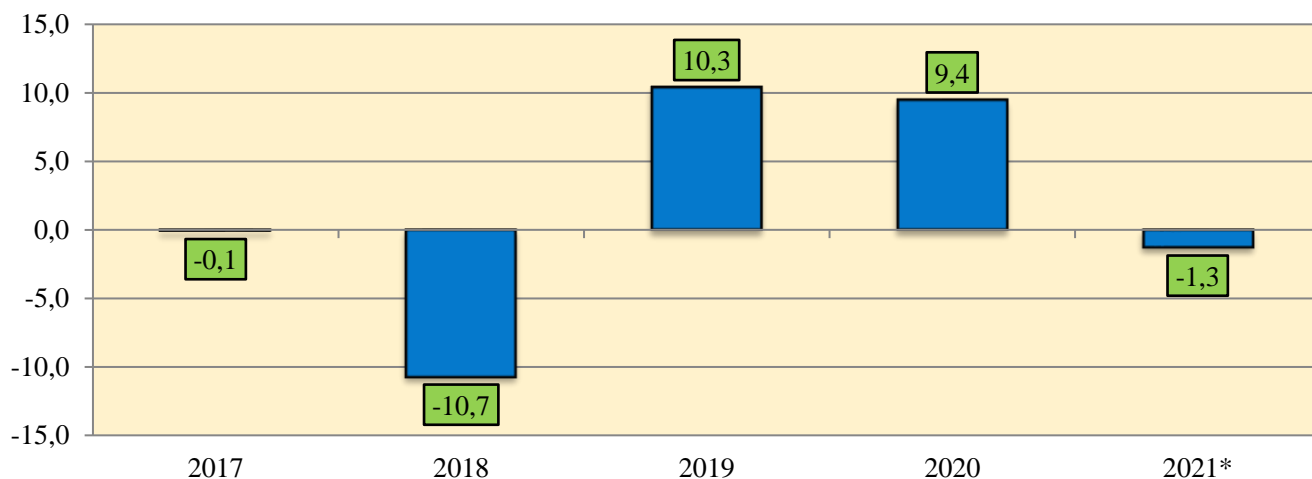
Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Žemės ūkio produkcijos pokyčiams daugiausia įtakos turi žemės ūkio produktų supirkimo kiekis ir kainos bei jiems pagaminti reikalingų materialinių išteklių kainos. Bendras vidutinis metinis žemės ūkio produkcijos gamybos reikmėms įsigytų ir investuojamų į žemės ūkio gamybą prekių kainų indeksas 2021 m., palyginti su baziniais 2015 m., rodo, kad vidutiniškai kainos padidėjo 6,9 proc. Daugiausia pakilo veterinarijos paslaugų (64,3 proc.) ir pašarų kiaulėms (56,6 proc.) kainos. Tačiau augo beveik visų išteklių kainos.

Žemės ūkio bendroji pridėtinė vertė ir darbo našumas

Vienas svarbiausių apibendrinančių žemės ūkio sektoriaus makroekonominės analizės rodiklių yra bendroji pridėtinė vertė. Lietuvos ūkio struktūroje žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriui tenkanti bendrosios pridėtinės vertės (to meto kainomis, pagal nacionalines sąskaitas) dalis išankstiniais duomenimis 2021 m. sudarė 3,7 proc. (2020 m. – 3,6 proc., 2019 m. – 3,5 proc.).

Išankstiniais duomenimis 2021 m. pridėtinė vertė žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje sumažėjo 1,3 proc., palyginti su 2020 m. (pokyčiai įvertinti naudojant grandininę pridėtinės vertės apimtį) (3 pav.).

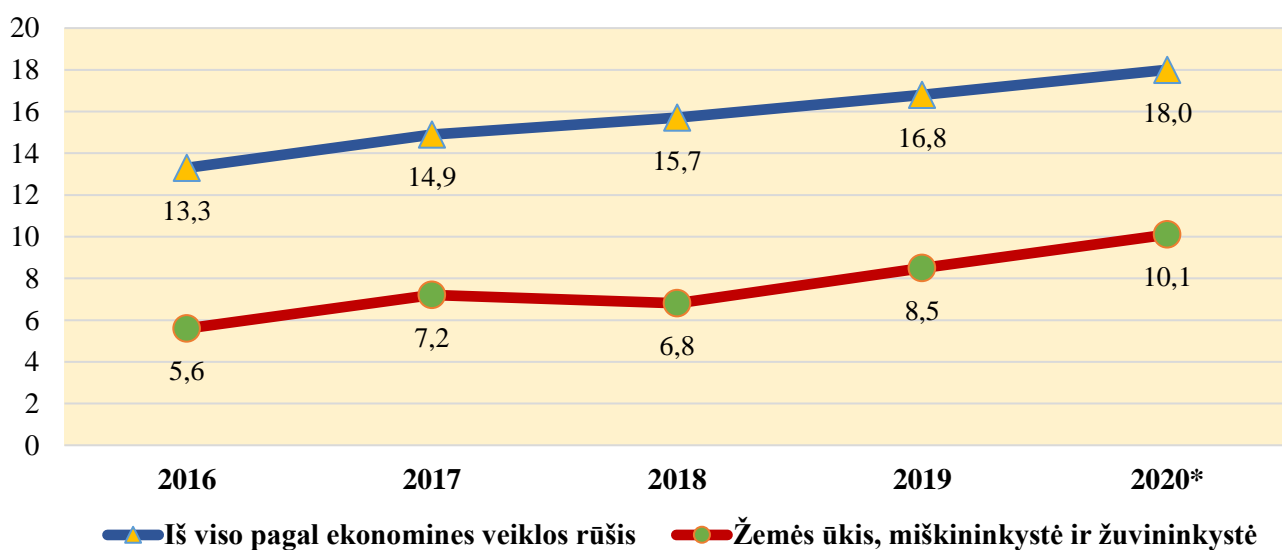

* išankstiniai duomenys

3 pav. Bendrosios pridėtinės vertės pokyčiai žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje, palyginti su ankstesniais metais (grandininio susiejimo metodu), 2017–2021 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Darbo našumas žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje 2020 m. atsiliko nuo vidutiniško šalies darbo našumo 56,1 proc. ir siekė 10,1 EUR per valandą. (4 pav.).

4 pav. Darbo našumas žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje ir iš viso pagal ekonomines veiklos rūšis 2016–2020 m., EUR/val.

* Išankstiniai duomenys

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Žemės ūkio subjektai

ŽŪIKVC duomenimis, žemės ūkio naudmenas (toliau – ŽŪN) deklaravusių žemės ūkio subjektų pagal kategorijas skaičius 2017–2021 m. turėjo mažėjimo tendenciją: žemės ūkio bendrovių (ŽŪB) ir kitų žemės ūkio įmonių skaičius sumažėjo 3,7 proc., o fizinių asmenų ūkių – 7,1 proc. (1. lentelė). Ši tendencija stebima beveik per visą nagrinėjamą laikotarpį.

1. lentelė. Žemės ūkio naudmenas deklaravusių subjektų skaičius Lietuvoje 2017–2021 m.

Žemės ūkio subjektai	2017	2018	2019	2020	2021	Pokytis 2021, palyginti su 2020, proc.
ŽŪB ir kitos žemės ūkio įmonės	1002	968	978	969	965	-0,4
Fizinių asmenų ūkiai, tūkst.	129,6	127,2	125,1	123,9	120,4	-2,8

Šaltinis: ŽŪIKVC Supaprastintų tiesioginių išmokų informacinės sistemos duomenys.

2021 m. pagal visų žemės ūkio subjektų deklaruotą ŽŪN plotą vidutinis ūkio dydis Lietuvoje buvo 24,1 ha, t. y. 2,6 proc. didesnis nei 2020 m. Iš viso 2021 m. žemės ūkio subjektų, deklaravusių ŽŪN sumažėjo 2,9 proc. ir jų deklaruojamas plotas sumažėjo 0,4 proc. Nors 2021 m., kaip ir ankstesniaisiais, ūkiai iki 5 ha sudarė apie pusę visų deklaravusių ŽŪN ūkių, tačiau jų skaičius, palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo 3,4 proc. Kasmet mažėjo ir 5,1–10 ha ūkių grupė, ir 2021 m. jų sumažėjo 3,4 proc., nors dalis ūkių struktūroje kito nežymiai. Grupėse nuo 10,1 iki 50 ha ūkių skaičius sumažėjo 2,4 proc. Per analizuojamąjį laikotarpį 100,1–500 ha ūkių grupėje – išaugo 1,9 proc. Ūkių, deklaravusių daugiau nei 500 ha, grupėje pokyčių nebuvo (2 lentelė).

2 lentelė. Ūkių struktūra pagal deklaruotų žemės ūkio naudmenų plotą Lietuvoje 2015–2019 m.

Ūkio dydis, ha	2017		2018		2019		2020		2021	
	skaičius, tūkst.	dalis, proc.	skaičius, tūkst.	dalis, proc.	skaičius, tūkst.	dalis, proc.	skaičius, tūkst.	dalis, proc.	skaičius, tūkst.	dalis, proc.
≤ 5	61,5	47,1	60,0	46,8	58,7	46,6	58,2	46,6	56,2	46,4
5,1–10	28,0	21,4	27,3	21,3	26,8	21,3	26,6	21,3	25,7	21,2
10,1–20	18,1	13,8	17,8	13,9	17,6	14,0	17,3	13,8	16,9	13,9
20,1–50	12,0	9,2	11,7	9,2	11,5	9,1	11,4	9,2	11,1	9,1
50,1–100	5,6	4,3	5,6	4,4	5,6	4,4	5,6	4,5	5,5	4,6
100,1–500	5,0	3,8	5,1	4,0	5,3	4,2	5,3	4,2	5,4	4,4
> 500	0,5	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4
Visi ūkiai	130,6	100,0	128,1	100,0	126,1	100,0	124,9	100,0	121,3	100,0
Vidutinis ūkis, ha	22,2		22,7		23,2		23,5		24,1	

Šaltinis: ŽŪIKVC Supaprastintų tiesioginių išmokų informacinės sistemos duomenys.

Ūkių skaičiaus mažėjimą lemia įvairūs veiksniai, iš kurių keli šie – dalis žemdirbių pasitraukia iš prekinės žemės ūkio produkcijos gamybos, dažniausiai dėl savo amžiaus. Kita priežastis – kai kurie atsisakė deklaruoti plotus dėl geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės griežtų reikalavimų.

Žemės ūkio produktų gamyba

Užsitęsusi 2021 m. liepos mėnesio kaitra lėmė derliaus sumažėjimą palyginti su 2020 m., nes sumažėjo daugelio augalų derlingumas. Statistikos departamento duomenimis 2021 m. gautas grūdinių augalų derlius – 5621,3 mln. t, ir buvo 18,9 proc. mažesnis palyginti su 2020 m., dėl 18,6 proc. mažesnio augalų derlingumo ir 0,4 proc. sumažėjusio nuimto ploto (3 lentelė).

Rapsų derlius nagrinėjamais metais sumažėjo 6,5 proc., nors jų pasėta 10,2 proc. daugiau nei 2020-aisiais. Rapsų derliui įtakos turėjo 14,7 proc. mažesnis derlingumas, nors nuimtas plotas buvo 9,5 proc. didesnis. Cukrinių runkelių derlius 2021 m. palyginti su 2020 m. sumažėjo 9,7 proc., dėl 13,9 proc. mažesnio derlingumo, nors nuimtas plotas buvo 5,0 proc. didesnis. Bulvių derlius taip pat buvo mažesnis nei ankstesniais metais 32,4 proc., nes sumažėjo –17,2 proc. derlingumas ir 18,1 proc. nuimtas plotas. Tačiau lauko daržovių derlius augo 9,1 proc., dėl 10,2 proc. išaugusio derlingumo, nors nuimtas plotas sumažėjo 0,8 proc.

Išankstiniais 2021 m. duomenimis palyginti su 2020 m., gyvulininkystės produktų gamybos apimtys kito taip: gyvulių ir paukščių (gyvojo svorio) paskersta 1,9 proc. mažiau, daugiau primelžta pieno 0,9 proc. ir surinkta kiaušinių – 0,4 proc.

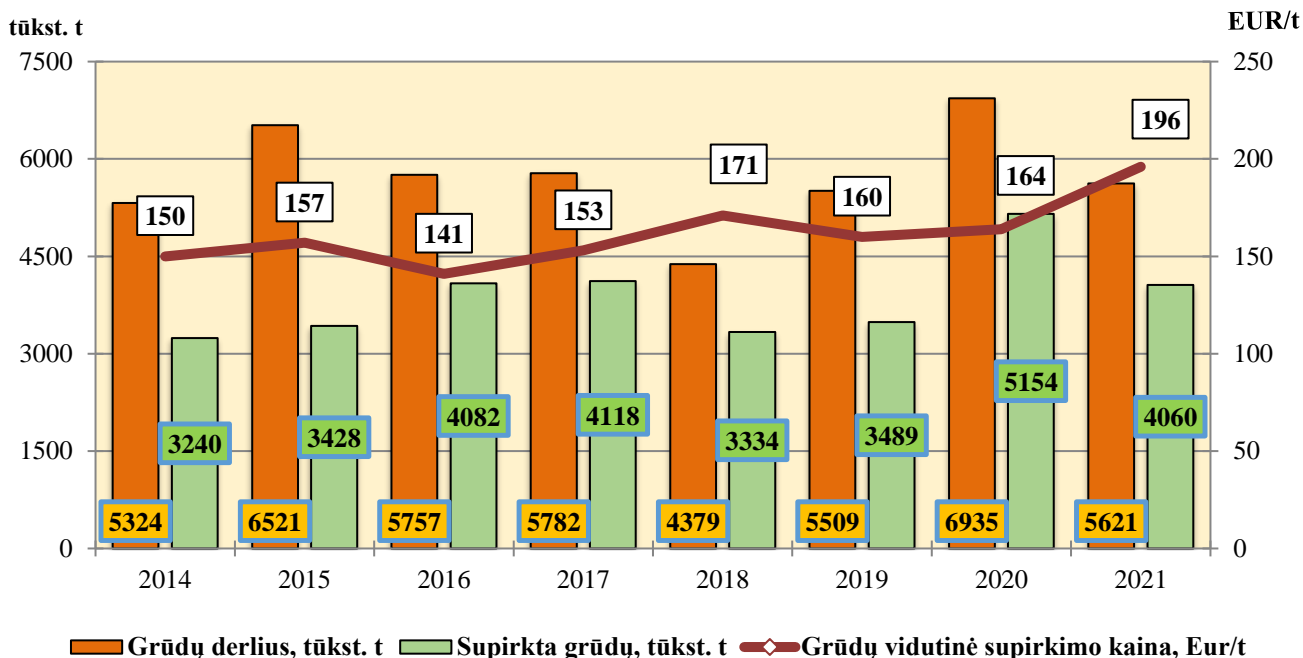
3 lentelė. Žemės ūkio produktų gamyba 2017-2021 m., tūkst. t

	2017	2018	2019	2020	2021	2021 m. palyginti su 2020 m., +, -, %
Grūdiniai augalai	5781,5	4379,4	5509,4	6935,4	5621,3	-18,9
Rapsai	543,5	433,5	688,7	967	904,4	-6,5
Cukriniai runkeliai	956,9	888,6	1001,6	948,5	856,5	-9,7
Bulvės	237,0	296,2	337,1	302,6	204,6	-32,4
Daržovės iš viso	195,2	212,7	236,7	225,7	246,2	9,1
iš jų lauko daržovės	172,8	192,6	211,9	203,4	216,5	6,4
Paskersta gyvulių ir paukščių (gyvojo svorio)	367,7	367,9	366,7	367,0	347,1	-5,4
Primelžta pieno	1 570,7	1 571,8	1 551,1	1 491,7	1 476,9	-1,0
Surinkta kiaušinių, mln. vnt.	730,1	891,7	858,2	881,2	876,1	-0,6

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Grūdų ir rapsų sektorius

Statistikos departamento duomenimis 2021 m. grūdinių augalų derlius (įskaitant ankštinius augalus) siekė 5,62 mln. t, iš jų javų grūdų – 5,34 mln. t. (5 pav.). Palyginti su 2020 m., grūdų derlius sumažėjo 1314,1 tūkst. t arba 18,9 proc. Šį derliaus pokytį lėmė 2021 m. liepos mėnesio kaitra.

5 pav. Grūdų derlius ir supirkimas Lietuvoje 2014–2021 m.

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

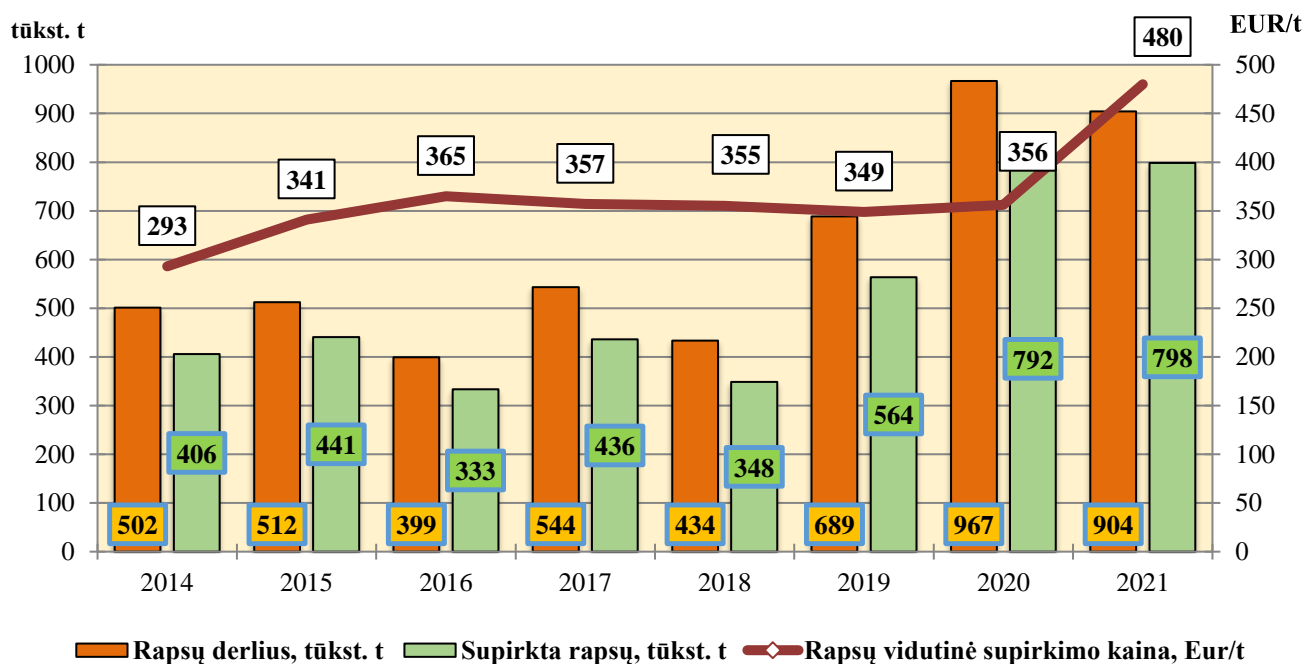
Žieminių javų derlius sumažėjo 15,2 proc. dėl sumažėjusio derlingumo (13,7 proc.), ir mažesnio nuimto ploto (1,6 proc.). Vasarinių javų derlius sumažėjo 27,8 proc. Tai lėmė 26,1 proc. sumažėjęs derlingumas ir 2,4 proc. nuimtas plotas. Ankštinių augalų derlius sumažėjo 28,2 proc. – tam įtakos turėjo 37,8 proc. sumažėjęs derlingumas, nors nuimtas plotas padidėjo 15,1 proc. (4 lentelė).

4 lentelė. Grūdinių augalų plotas, derlius ir derlingumas 2020-2021 m.

	Nuimtas plotas, tūkst. ha			Derlius, tūkst. t			Derlingumas, t/ha		
	2020	2021	2021/ 2020, +,-, %	2020	2021	2021/ 2020, +,-, %	2020	2021	2021/ 2020, +,-, %
Grūdiniai augalai iš viso	1514,6	1508,6	-0,4	6935,4	5621,3	-18,9	4,58	3,73	-18,6
žieminiai javai	917,0	902,1	-1,6	4869,3	4131,5	-15,2	5,31	4,58	-13,7
vasariniai javai	465,4	454,4	-2,4	1675,4	1209,3	-27,8	3,60	2,66	-26,1
ankštiniai augalai	132,2	152,1	15,1	390,7	280,5	-28,2	2,96	1,84	-37,8

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Rapsų derlius 2021 m. gautas 6,5 proc. mažesnis nei 2020-aisiais (6 pav.). Tą lėmė ne tik 14,7 proc. vidutinio derlingumo sumažėjimas, nors nuimtas plotas ir padidėjo 9,5 proc. Vidutinį rapsų derlingumo rodiklio mažėjimą sąlygojo 2021 m. liepos mėn. kaitra, dėl kurios vasarinių rapsų derlingumas sumažėjo 27,0 proc., o žieminių –13,6 proc.

6 pav. Rapsų derlius ir supirkimas Lietuvoje 2014–2021 m.

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Statistikos departamento išankstiniais duomenimis 2022 m. derliui Lietuvoje pasėta 887,1 tūkst. ha žieminių javų ir rapsų arba 2,4 proc. mažiau nei 2021 metų derliui. Nors pasėta 1,5 proc. mažiau žieminių kviečių ir 16,3 proc. žieminių kvietrugių, tačiau žieminių rapsų pasėta 10,1 proc. daugiau nei 2021 m. derliui. Daugiau pasėta ir žieminių miežių – 1,5 proc., bei žieminių rugių – 1,1 proc.

Daržovių, bulvių ir vaisių sektoriai

Daržovėmis 2021 m. užsėta ar užsodinta 13,6 tūkst. ha arba 0,7 proc. mažiau nei 2020 m. Lauko daržovėms teko – 12,8 tūkst. ha, o šiltnamiams – 0,8 tūkst. ha plotas. Visas surinktas daržovių derlius – 246,2 tūkst. t, ir tai buvo 9,1 proc. daugiau nei 2020 m. Lauko daržovių 2021 m. užauginta 216,5 tūkst. t ir palyginti su ankstesniais metais, tai buvo 6,4 proc. didesnis derlius. Šiltnaminių daržovių derlius buvo 33,2 proc. didesnis nei 2020 m. ir siekė 29,7 tūkst. t. Daržovių 2021 m. supirkta 80,1 tūkst. t arba 1,3 proc. mažiau nei 2020-aisiais.

Lietuvoje išaugintomis pagrindinėmis daržovėmis – kopūstais, morkomis, burokėliais ir svogūnais gyventojų poreikiai metų bėgyje aprūpinami pakankamai, tačiau kitomis prieskoninėmis daržovėmis tenkinami netolygiai ir nepakankamai.

Šalyje vis mažiau auginama bulvių. 2021 m. jų plotai buvo mažiausi per pastaruosius 5 metus ir siekė 16 tūkst. ha, ir palyginti su 2020 m., bulvių augintojų pasėlių plotas sumažėjo 17,9 proc., o gautas derlius dėl vasarinės kaitros sumažėjo – 32,4 proc. Bulvių 2021 m. supirkta – 54,7 tūkst. t arba 3,8 proc. daugiau negu 2020 m., nes išaugo vidutinės supirkimo kainos 25,3 proc., iki 218 EUR/t.

Lietuvoje sodai ir uogynai 2021 m. derėjo 26,8 ha plote, kuris pastaraisiais metais kito nežymiai. Vaisių ir uogų bendras derlius – 57,0 tūkst. t arba 22,1 proc. mažesnis nei 2020 m.

Vaisių ir uogų 2021 m. buvo supirktas 17,8 tūkst. t arba 51,7 proc. mažiau negu 2020 m. Tai mažiausias supirktas kiekis per pastaruosius penkerius metus.

Cukriniai runkeliai

Cukriniai runkeliai 2021 m. buvo auginami 15,6 tūkst. ha plote, kuris buvo 3,3 proc. didesnis nei 2020 m. Gautas cukrinių runkelių derlius – 856,5 tūkst. t arba 9,7 proc. mažesnis, palyginti su 2020 m. derliumi. Cukrinių runkelių derliaus sumažėjimą lėmė 13,9 proc. mažesnis derlingumas.

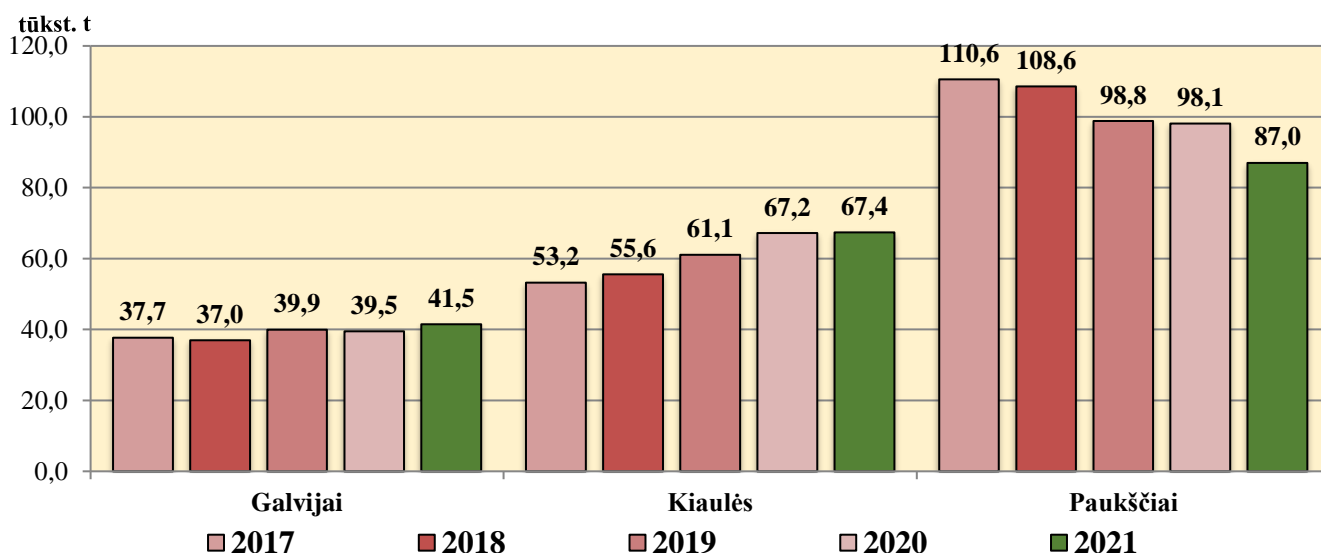
Mėsos sektorius

Išankstiniais statistikos departamento duomenimis 2022 m. sausio 1 d. Lietuvoje buvo laikoma 628,5 tūkst. galvijų arba 0,1 proc. mažiau nei prieš metus. Skerdimui skirtų buliukų ir telyčaičių iki 1 metų buvo 58,6 tūkst. arba 3,8 proc. mažiau nei 2020 m., o bulių nuo 1 iki 2 metų buvo 43,4 tūkst. arba 6,1 proc. daugiau nei 2021 m. sausio 1 d.

Lietuvoje augintų kiaulių, išankstiniais 2022 m. sausio 1 d. duomenimis, buvo 573,8 tūkst. arba 1,1 proc. mažiau nei 2021 m. sausio 1 d. Kiaulininkystės sektorius 2021 m. patyrė sunkumus dėl visoje Europoje nukritusių kiaulių supirkimo kainų ir augančių išteklių kainų.

Per 2021 m Lietuvoje įmonių supirktas ir paskerstas gyvulių ir paukščių kiekis skerdenos svoriu sudarė 195,9 tūkst. t. Palyginti su 2020 m., supirkimas skerdenos svoriu sumažėjo 4,5 proc.

Galvijų supirktas 41,5 tūkst. t skerdenos svoriu arba 5,1 proc. daugiau nei 2020 m. Kiaulių skerdenos svoriu supirktas 67,4 tūkst. t arba 0,3 proc. daugiau nei 2020 m. Paukščių skerdenos svoriu supirktas 87,0 tūkst. t arba 11,3 proc. mažiau nei 2020 m. (7 pav.)

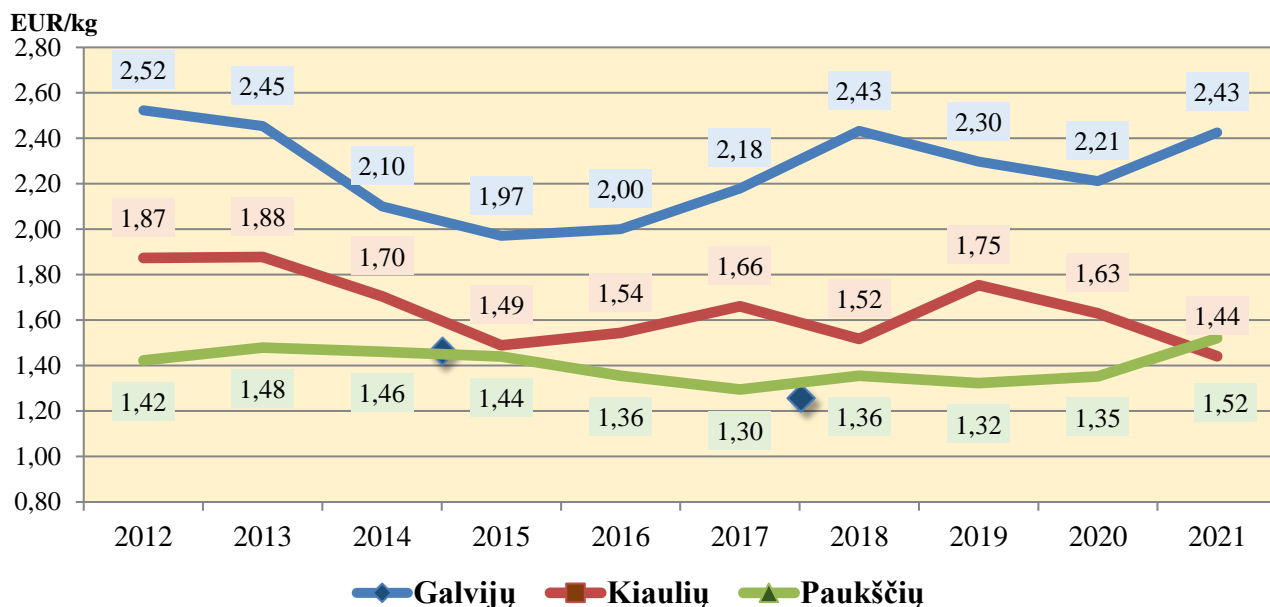
7 pav. Supirktas gyvulių ir paukščių skerdenos svoriu 2017–2021 m., tūkst. t

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Statistikos departamento duomenimis Lietuvoje 2021 m. galvijų vidutinė kaina buvo 2,43 EUR už skerdenos svorio kilogramą arba 10,0 proc. didesnė nei 2020 m. Lietuvoje už galvijus mokama kaina buvo apie 20 proc. mažesnė nei vidutinė ES kaina.

Kiaulių vidutinė supirkimo kaina 2021 m. šalyje buvo mažiausia per pastaruosius metus, o palyginti su 2020 m. nukrito 11,7 proc., ir siekė 1,44 EUR/kg skerdenos svorio. ES vidutinė 2021 m. kaina buvo 5,6 proc. didesnė. Tačiau ir ES vidutinė kaina 2021 m. nukrito 10,7 proc. palyginti su 2020 m (8 pav.). Tai įvyko dėl perteklinės kiaulienos gamybos ES rinkoje.

Paukščių skerdenėlių kaina 2021 m. buvo aukščiausia per pastaruosius dešimt metų ir siekė 1,52 EUR/kg. Tai buvo 12,6 proc. didesnė kaina nei 2020 m. Palyginti ją su vidutine paukštienos kaina ES, Lietuvoje ji buvo apie 20 proc. mažesnė. Tačiau ir ES vidutinė paukštienos kaina 2021 m. augo 8,7 proc. palyginti su 2020 m.

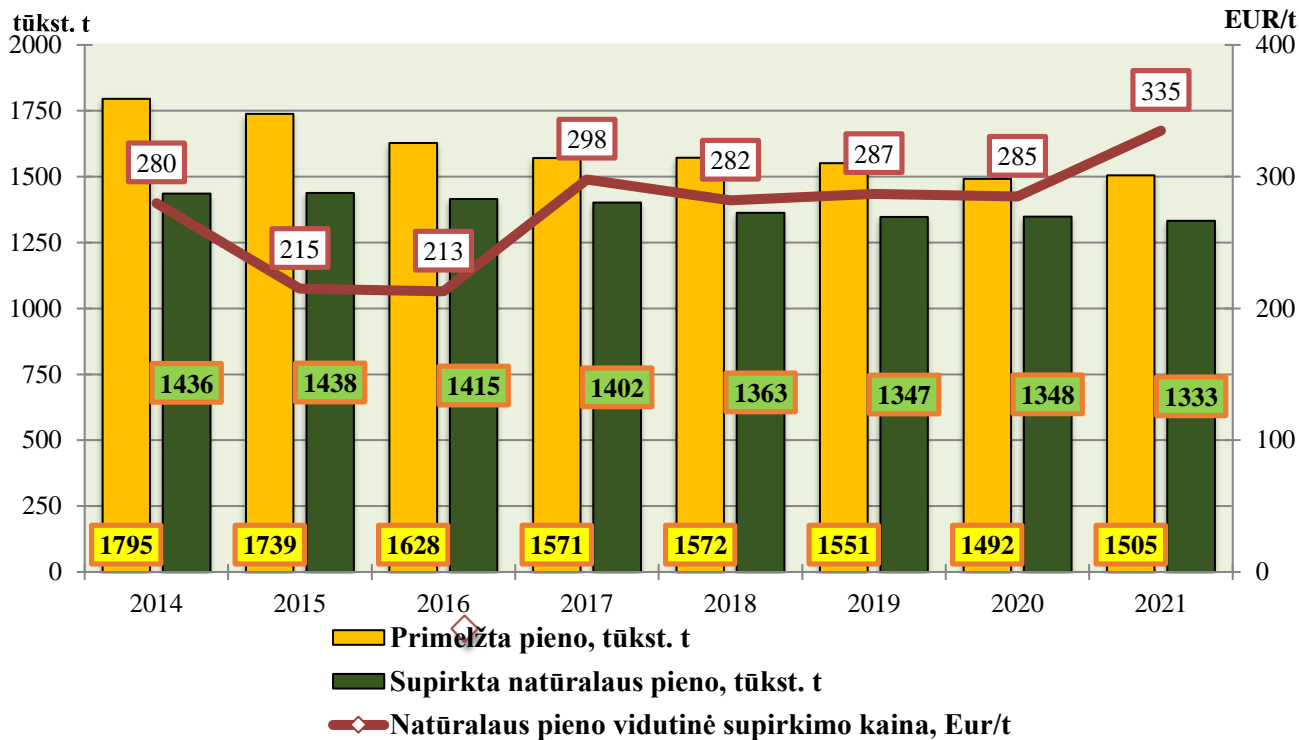

8 pav. Gyvulių ir paukščių vidutinės supirkimo kainos skerdenos svorio 2012–2021 m., EUR/kg
Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Pieno sektorius

Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenimis 2021 metų pabaigoje Lietuvoje buvo laikoma 226,1 tūkst. karvių arba 3,5 proc. mažiau, palyginti su 2020 metų pabaiga (per metus pieninių karvių banda sumažėjo 8,3 tūkst. karvių). Ūkių, laikančių karves, 2021 metų pabaigoje buvo 23,9 tūkst., palyginti su 2020 metų pabaiga jų sumažėjo 12,9 proc. (3,5 tūkst.). Pastaraisiais metais stebima ūkių stambėjimo tendencija, ir 2021 metų pabaigoje vidutinis ūkio dydis buvo 9,4 karvės/ūkyje, kai 2020 m. pabaigoje – 8,5 karvės/ūkyje.

Karvių skaičius mažėja, todėl ir pieno primelžta 1,0 proc. mažiau nei ankstesniais metais – 1476,9 tūkst. t. Tačiau karvių produktyvumas kasmet auga ir 2021 m. siekė 6425 kg/karvės., ir tai buvo 2,7 proc. daugiau nei 2020-aisiais. Tačiau natūralaus pieno 2021 m. supirkta 1,1 proc. mažiau nei 2020 m. Per 2021 m. iš viso buvo supirkta 1333,2 tūkst. t pieno, (2020 m. buvo supirkta 1348,2 tūkst. t pieno) (9 pav.). Nuo 2021 m. rudens pradėjusios augti pieno supirkimo kainos skatina pieno gamybos augimą.

9 pav. Pieno gamyba, supirkimas ir supirkimo kainos Lietuvoje 2014–2021 m.

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Vidutinė natūralaus pieno supirkimo kaina 2021 m. buvo 335 EUR už t, ir 17,5 proc. didesnė palyginti su 2020 m. vidutine natūralaus pieno kaina. Nagrinėjamų metų pieno supirkimo kaina buvo didžiausia per pastaruosius aštuonerius metus (9 pav.)

Žemės ūkio produktų supirkimas ir supirkimo kainos

Statistikos departamento 2021 m. duomenimis grūdų supirkta 4060,3 tūkst. t arba 21,2 proc. mažiau nei 2020-aisiais. (5 lentelė). Rapsų sėklų supirkta 798,3 tūkst. t arba 0,8 proc. daugiau nei ankstesniais metais. Per nagrinėjamą laikotarpį bulvių taip pat supirkta daugiau – 3,8 proc. Tačiau dvigubai sumažėjo vaisių ir uogų supirkimas.

Per 2021 m. iš šalies grūdų augintojų supirkta įvairių rūšių grūdų (įskaitant ankštinius) už 803,6 mln. EUR ir 0,8 mln. t rapsų sėklų už 384,0 mln. EUR. Bendra supirktų grūdų ir rapsų sėklų vertė siekė 1187,6 mln. EUR ir buvo 4,6 proc. didesnė nei 2020 metais. Supirktos produkcijos vertės didėjimą nulėmė 34,8 proc. (arba 124 EUR/t) didesnės nei ankstesniais metais rapsų ir 19,5 proc. (arba 32 EUR/t) grūdų supirkimo kainos.

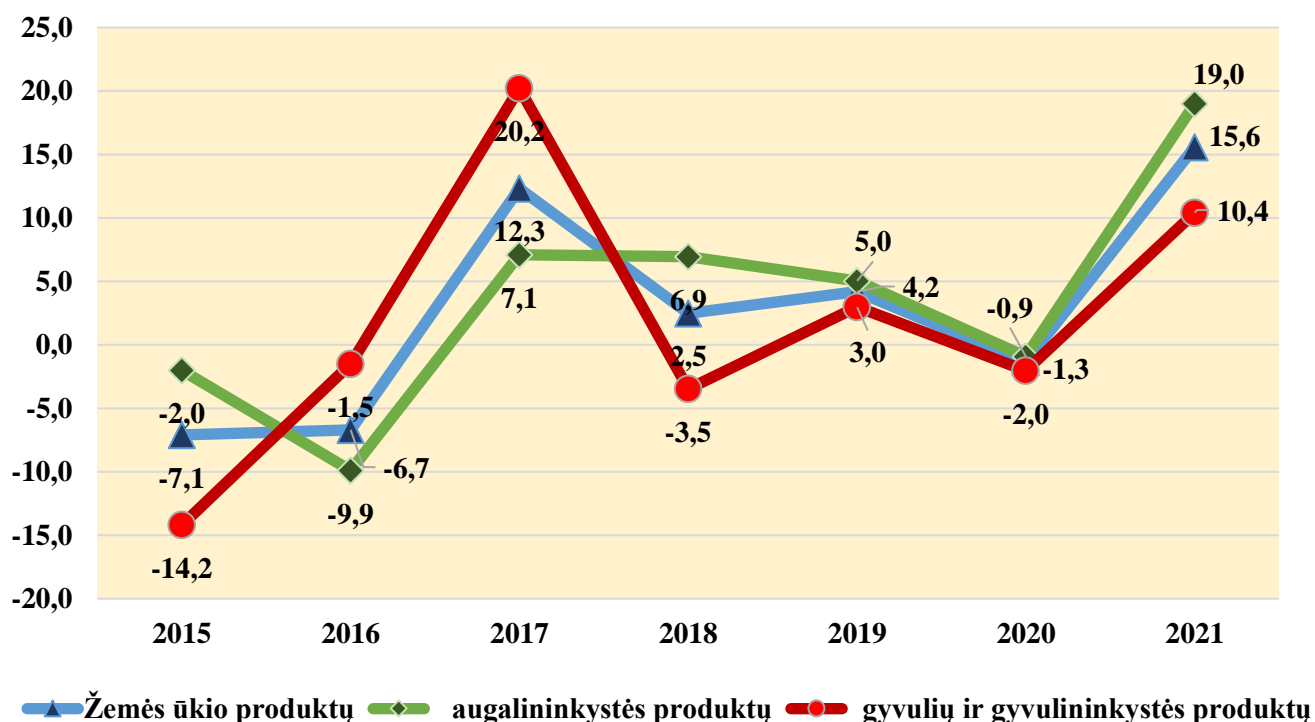
Gyvulių ir paukščių gyvuoju svoriu 2021 m. supirkta 295 tūkst. t arba 3,3 proc. mažiau nei 2020 m., iš jų: galvijų – 5,3 proc. daugiau, kiaulių – 0,5 proc. daugiau, paukščių – 11,2 proc. mažiau nei 2020-aisiais. Nagrinėjamaisiais metais natūralaus pieno supirkta 1333,1 tūkst. t arba 1,1 proc. mažiau nei 2020-aisiais, o kiaušinių 2021 m. supirkta 484,0 mln. vnt. arba 17,8 proc. mažiau.

5 lentelė. Žemės ūkio produktų supirkimas 2017-2021 m., tūkst. t

	2017	2018	2019	2020	2021	2021 m. palyginti su 2020 m., +, -, %
Grūdai	4118,4	3333,6	3488,9	5153,9	4060,3	-21,2
Rapsų sėklos	436,3	348,4	563,5	792,2	798,3	0,8
Daržovės	71,7	79,6	74,2	81,2	80,1	-1,4
Bulvės	44,5	56,9	47,3	52,7	54,7	3,8
Vaisiai ir uogos	45,3	57,2	29,3	36,9	17,8	-51,2
Gyvuliai ir paukščiai						
skerdenos svorio	201,5	201,2	199,8	204,7	195,9	-4,3
gyvojo svorio	297,0	296,5	300,5	305,2	295,1	-3,3
Natūralus pienas	1401,5	1363,0	1346,9	1348,2	1333,2	-1,1
Kiaušiniai, mln. vnt.	525,8	624,1	551,5	589,6	484,2	-17,9

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Žemės ūkio produktų supirkimo kainos 2021 m. palyginti su 2020 m., vidutiniškai padidėjo 15,6 proc. Tam turėjo įtakos 18,9 proc. padidėjusios augalininkystės produktų supirkimo kainos ir 10,6 proc. padidėjusios gyvulių ir gyvulininkystės produktų supirkimo kainos (10 pav.).

10 pav. Žemės ūkio produktų supirkimo kainų pokyčiai 2015-2021 m., palyginti su ankstesniais metais, proc.

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

MAISTO PRODUKTŲ IR GĖRIMŲ GAMYBA

Maisto produktų ir gėrimų gamybos įmonių produkcija

Maisto produktų ir gėrimų gamybos įmonių pagaminta produkcijos vertė (be PVM ir akcizo) 2021 m., palyginti su 2020 m., to meto kainomis siekė 4,4 mlrd. EUR. Per nagrinėjamą laikotarpį maisto produktų gamybos įmonių parduotos produkcijos apimtys padidėjo 6,7 proc., o gėrimų gamybos įmonių parduotos produkcijos apimtys padidėjo 4,1 proc., tai įvertinama lyginant produkcijos vertę apskaičiuotą palyginamosiomis 2015 m. kainomis (6 lentelė).

6 lentelė. Maisto produktų ir gėrimų sektoriuose pagaminta produkcija (be PVM ir akcizo) 2017–2021 m., mln. EUR

		2017	2018	2019	2020	2021	Pokytis, 2021/2020 m., proc.
Maisto produktų gamyba	to meto kainomis	3372,4	3466,5	3635,2	3697,5	3996,5	8,1
	palyginamosiomis 2015 m. kainomis	3157,8	3240,4	3351,9	3428,1	3656,4	6,7
Gėrimų gamyba	to meto kainomis	449,6	453,5	492,6	423,2	441,6	4,4
	palyginamosiomis 2015 m. kainomis	400,6	412,1	439,8	403,1	419,6	4,1

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Lietuvos maisto ir gėrimų gamybos įmonės (pagal pardavimo pajamas) bendrai 2021 m. realizavo virš 40 proc. savo produkcijos užsienio rinkose. Tačiau nagrinėjant atskirus sektorius pastebima, kad daugiau kaip pusę produkcijos (pagal pardavimo pajamas) užsienio rinkose pardavė grūdų malimo produktų gamybos įmonės (78,8 proc.), gyvūninių ir augalinių riebalų gamybos įmonės (63,9 proc.), vaisių ir daržovių perdirbėjai (54,1 proc.), ir pieno produktų gamintojai (51,2 proc.) (7 lentelė).

7 lentelė. Maisto produktų ir gėrimų gamybos įmonių produkcijos pagal realizavimo kryptis struktūra 2020–2021 m., proc.

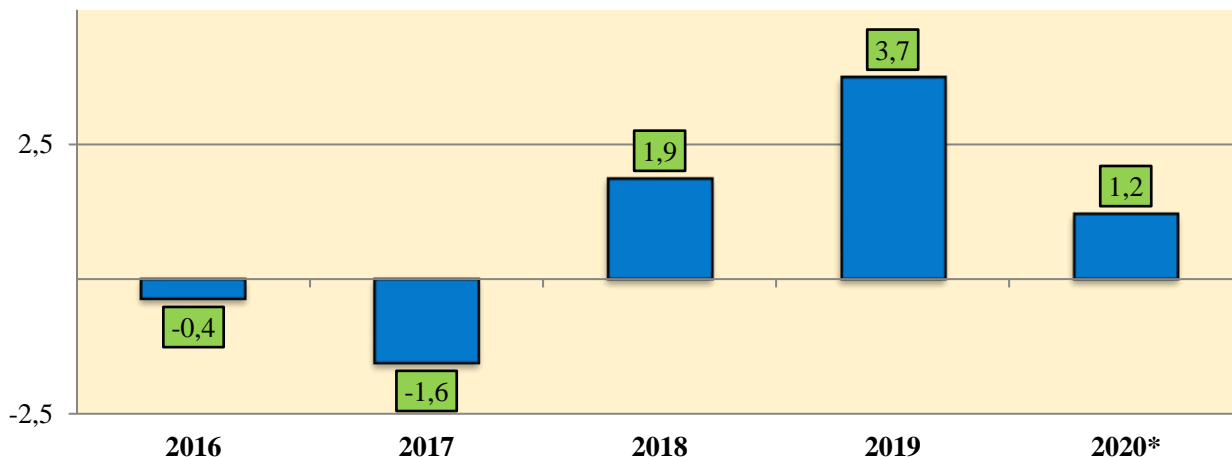
	2020 m.		2021 m.	
	Lietuvos rinkoje	Ne Lietuvos rinkoje	Lietuvos rinkoje	Ne Lietuvos rinkoje
Mėsos perdirbimas ir konservavimas ir mėsos produktų gamyba	72,7	27,3	71,3	28,7
Žuvų, vėžiagyvių ir moliuskų perdirbimas ir konservavimas	56,5	43,5	59,5	40,5
Vaisių ir daržovių perdirbimas ir konservavimas	50,2	49,8	45,9	54,1
Gyvūninių ir augalinių riebalų bei aliejaus gamyba	47,4	52,6	36,1	63,9
Pieno produktų gamyba	50,6	49,4	48,8	51,2
Grūdų malimo produktų ir krakmolo gamyba	21,4	78,6	21,2	78,8
Kepyklos ir miltinių produktų gamyba	74,4	25,6	75,9	24,1
Kitų maisto produktų gamyba	62,5	37,5	60,5	39,5
Paruoštų pašarų gyvuliams gamyba	49,4	50,6	55,2	44,8
Gėrimų gamyba	70,1	29,9	68,7	31,3
IŠ VISO MAISTO IR GĖRIMŲ GAMYBOS	57,3	42,7	57,4	42,6

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento, atrankinio tyrimo duomenys.

Maisto produktų ir gėrimų gamybos įmonių pridėtinė vertė ir darbo našumas

Lietuvos ūkio struktūroje maisto, gėrimų ir tabako gamybos sektoriui tenkanti bendrosios pridėtinės vertės (to meto kainomis, pagal nacionalines sąskaitas) dalis išankstiniais duomenimis 2020 m. sudarė 3,7 proc. (2019 m. – 3,7 proc., 2018 m. – 3,8 proc.).

Išankstiniais duomenimis 2020 m. pridėtinė vertė maisto, gėrimų ir tabako gamybos sektoriuje padidėjo 1,2 proc., palyginti su 2019 m. (pokyčiai įvertinti naudojant grandininę pridėtinės vertės apimtį).

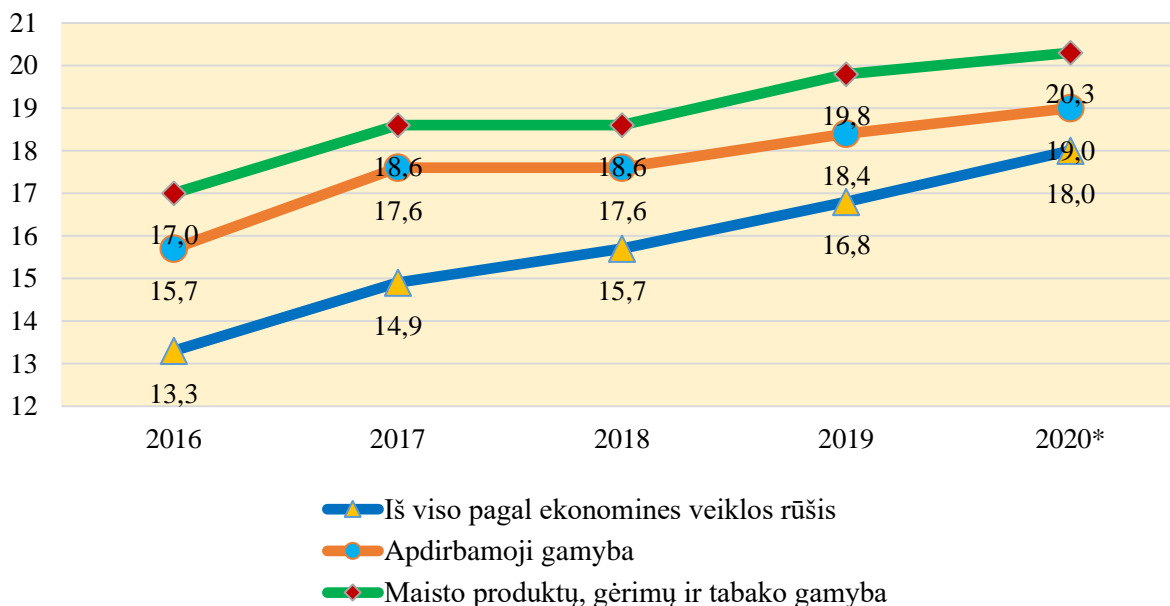

* išankstiniai duomenys

11 pav. Bendrosios pridėtinės vertės pokyčiai maisto, gėrimų ir tabako gamyboje, palyginti su ankstesniais metais (grandininio susiejimo metodu), 2016–2020 m., proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Vidutiniškai per vieną faktiškai dirbtą valandą maisto produktų, gėrimų ir tabako gamybos įmonėse sukurta BPV einamųjų metų kainomis 2020 m. buvo 20,3 EUR. Palyginti su 2019 m., ji išaugo 2,5 proc. (12 pav.). Maisto produktų, gėrimų ir tabako gamyboje darbo našumas 2020 m. buvo 6,8 proc. didesnis nei apdirbamojoje gamyboje ir 12,8 proc. – negu vidutiniškai šalies ūkyje.

12 pav. Darbo našumas maisto produktų, gėrimų ir tabako gamyboje, apdirbamojoje gamyboje ir iš viso pagal ekonomines veiklos rūšis 2016–2020 m., EUR/val.

* Išankstiniai duomenys

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Maisto produktų ir gėrimų gamybos subjektai

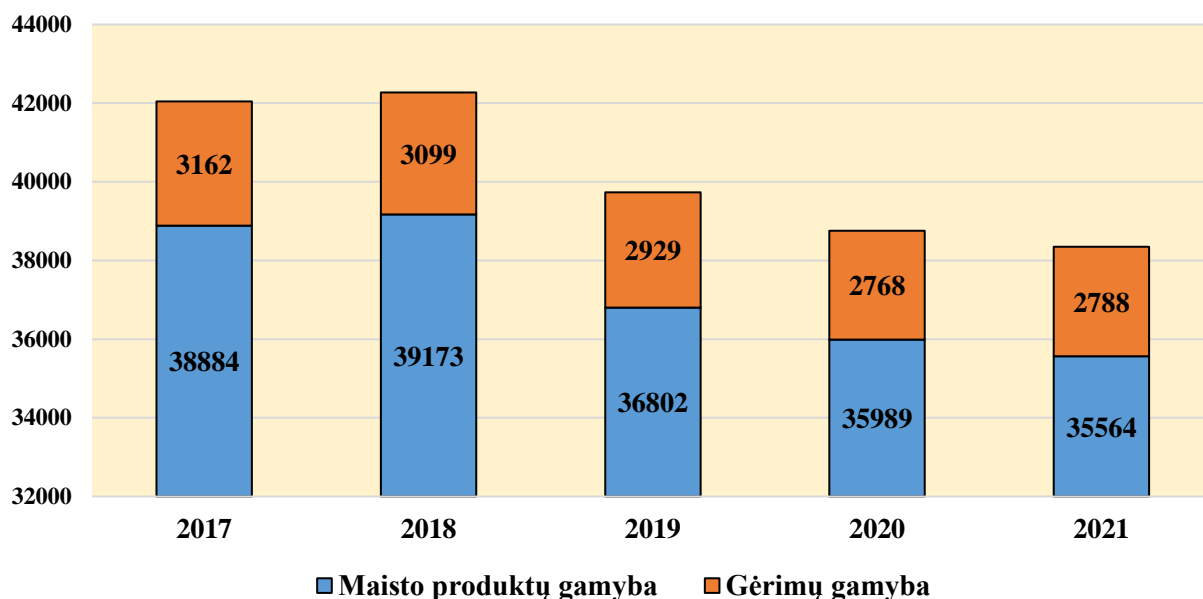
Maisto produktų ir gėrimų gamybos įmonių (EVRK C10+C11) skaičius 2021 m. pabaigoje buvo 6,5 proc. didesnis nei 2020-aisiais. Daugiausiai įmonių augo grupėje „Kitų maisto produktų gamyba“ (EVRK C108 iki 164 vnt.) – 12,3 proc. palyginti su 2020 m. pabaiga (8 lentelė).

8 lentelė. Maisto produktų ir gėrimų gamybos įmonių skaičius metų pabaigoje 2017-2021 m.

EVRK kodai		2017	2018	2019	2020	2021
C10	Maisto produktų gamyba	902	889	877	886	941
C1011	Mėsos perdirbimas ir konservavimas	92	83	84	78	82
C1012	Paukštienos perdirbimas ir konservavimas	5	7	5	3	3
C1013	Mėsos ir paukštienos produktų gamyba	83	85	84	85	87
C1020	Žuvų, vėžiagyvių ir moliuskų perdirbimas ir konservavimas	57	54	57	57	66
C1031	Bulvių perdirbimas ir konservavimas	3	2	2	2	2
C1032	Vaisių, uogų ir daržovių sulčių gamyba	25	21	20	19	17
C1039	Kitas vaisių ir daržovių perdirbimas ir konservavimas	27	31	25	32	36
C1041	Aliejaus ir riebalų gamyba	9	10	14	15	15
C1042	Margarino ir panašių valgomųjų riebalų gamyba	3	3	3	3	2
C1051	Pieninių veikla ir sūrinių gamyba	22	22	18	21	23
C1052	Valgomųjų ledų gamyba	9	9	8	8	9
C1061	Grūdų malimo produktų gamyba	24	22	21	20	21
C1062	Krakmolo ir krakmolo produktų gamyba	1	1	1	1	2
C1071	Duonos gamyba; šviežių konditerijos kepinų ir pyragaičių gamyba	291	290	285	287	298
C1072	Džiūvėsių ir sausainių gamyba; ilgai išsilaikančių konditerijos kepinų gamyba	78	81	80	77	80
C1073	Makaronų, vermišelių, kuskuso ir panašių miltinių produktų gamyba	9	5	4	5	4
C1081	Cukraus gamyba	2	2	2	2	2
C1082	Kakavos, šokolado ir cukraus saldumynų gamyba	29	26	27	25	29
C1083	Arbatos ir kavos apdorojimas ir perdirbimas	9	11	13	16	16
C1084	Užgardų ir pagardų gamyba	19	19	18	19	21
C1085	Paruoštų valgių ir patiekalų gamyba	36	36	34	34	35
C1086	Homogenizuotų ir dietinių maisto produktų gamyba	2	3	5	7	7
C1089	Kitų, niekur kitur nepriskirtų, maisto produktų gamyba	36	33	35	43	54
C1091	Paruoštų pašarų ūkio gyvuliams gamyba	25	25	24	22	25
C1092	Paruošto ėdalo naminiams gyvūnėliams gamyba	6	8	8	5	5
C11	Gėrimų gamyba	75	80	80	83	91
C1101	Spirito distiliavimas, ir maišymas	3	4	4	4	5
C1102	Vynuogių vyno gamyba	0	0	1	1	0
C1103	Sidro ir kitokių vaisių, uogų vynu gamyba	7	9	10	8	8
C1104	Kitų nedistiliuotų fermentuotų gėrimų gamyba	0	0	0	0	0
C1105	Alaus gamyba	37	40	38	36	40
C1106	Salyklo gamyba	4	4	4	3	3
C1107	Nealkoholinių gėrimų gamyba; mineralinio ir kito, pilstomo į butelius, vandens gamyba	24	23	23	31	35

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Per pastaruosius penkerius metus 8,8 proc. mažėjo bendras maisto ir gėrimų gamybos įmonių darbuotojų skaičius (13 pav.). Maisto produktų gamybos įmonių darbuotojų skaičius 2021 m. pabaigoje palyginti su 2020-aisiais sumažėjo 1,2 proc., o gėrimų gamybos išaugo 0,7 proc.

13 pav. Maisto produktų ir gėrimų gamybos įmonių darbuotojų skaičius metų pabaigoje 2017-2021 m., vnt.

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Vertinant pokyčius priklausomai nuo įmonės dydžio pastebima, kad 2021 m. didžiausias darbuotojų skaičiaus augimas maisto gamyboje buvo vidutinėse ir labai mažose įmonėse, o gėrimų gamyboje – didelėse įmonėse (9 lentelė).

9 lentelė. Darbuotojų skaičius maisto ir gėrimų gamybos veikiančiose įmonėse pagal įmonės dydį metų pabaigoje 2020–2021 m., vnt.

Įmonės dydis	Darbuotojų skaičius įmonėje	Maisto produktų gamyba			Gėrimų gamyba 2021 m.		
		2020	2021	Pokytis 2021/2020 m., proc.	2020	2021	Pokytis 2021/2020 m., proc.
Labai mažos	0–4	564	641	13,7	73	73	0,0
	5–9	996	1024	2,8	99	110	11,1
Mažos	10–19	1696	1730	2,0	121	125	3,3
	20–49	4477	4395	-1,8	180	152	-15,6
Vidutinės	50–99	4186	3675	-12,2	591	664	12,4
	100–149	2293	3084	34,5	396	281	-29,0
	150–249	4467	3929	-12,0	246	n. d.	-
Didelės	250–499	7028	6702	-4,6	1062	1383	30,2
	500–999	5215	5259	0,8	-	-	-
	1 000 ir daugiau	5067	5125	1,1	-	-	-
IŠ VISO		35989	35564	-1,2	2768	2788	0,7

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Maisto produktų ir gėrimų gaminių gamyba

Statistikos departamento duomenimis 2021 m. palyginti su 2020 m., skirtingų maisto produktų gamybos apimtys kito įvairiai. Išaugo pieno konservų (22,1 proc.), kiaulienos (21,9 proc.), majonezo (19,7 proc.) gamyba. Mažiau pagaminta cukraus (27,2 proc.), sviesto (24,9 proc.), nelydytų ir lydytų sūrių (16,8 proc.) (10 lentelė).

10 lentelė. Maisto produktų gaminių gamyba 2020–2021 m.

	Pagaminta		Pokytis 2021/2020 m., proc.
	2020 m.	2021 m.	
Mėsos ir pieno produktų perdirbimas ir konservavimas			
Mėsa ir mėsos subproduktai, tūkst. t	214,0	221,7	3,6
galvijiena	41,1	42,9	4,2
kiauliena	57,1	69,6	21,9
paukštiena	97,9	88,3	-9,8
Dešros ir rūkyti gaminiai, tūkst. t	69,9	70,3	0,5
Pieno produktų gamyba			
Pienas, tūkst. t	260,8	249,5	-4,3
Grietinė, tūkst. t	96,3	101,6	5,5
Rūgpienis, kefyras, tūkst. t	38,1	37,3	-2,1
Jogurtas, tūkst. t	15,4	15,4	-0,4
Grietinė, grietinės ir augalinių riebalų mišinys, tūkst. t	23,8	24,5	3,0
Varškė, varškės ir augalinių riebalų mišinys, tūkst. t	25,9	25,2	-2,6
Nebrandinti ir rūgpienio sūriai, varškės sūreliai, tūkst. t	38,7	44,6	15,4
Sviestas, tūkst. t	15,1	11,4	-24,9
Nelydyti ir lydyti sūriai, tūkst. t	41,9	34,9	-16,8
Sausi pieno, pasukų ir išrūgų produktai, tūkst. t	54,7	60,2	10,1
Valgomieji ledai, mln. l	47,8	53,9	12,9
Pieno konservai, tūkst. t	28,5	34,8	22,1
Vaisių ir daržovių perdirbimas ir konservavimas			
Konservuoti produktai iš daržovių, vaisių, tūkst. t	43,1	47,7	10,7
Vaisių ir daržovių sultys, mln. litrų	8,2	8,5	4,2
Grūdų malimo produktų gamyba			
Miltai, tūkst. t	559,3	565,6	1,1
kvietiniai	539,4	546,8	1,4
ruginiai	19,3	18,4	-4,5
Javų kruopos, tūkst. t	21,2	18,8	-11,1
Kombinuotieji pašarai, tūkst. t	530,7	549,9	3,6
Duonos, cukraus ir kt. maisto produktų gamyba			
Duona ir pyrago gaminiai, tūkst. t	138,0	131,8	-4,5
Cukrus, tūkst. t	160,8	117,0	-27,2
Konditerijos gaminiai, tūkst. t	64,8	72,2	11,5
Miltiniai	32,1	35,0	9,1
Kakavos, šokolado ir cukraus saldumynai	32,7	37,2	13,8
Makaronai, tūkst. t	14,4	13,4	-6,9
Actas, tūkst. dal	961,3	892,9	-7,1
Pomidorų kečupas ir kiti pomidorų padažai, tūkst. t	6,9	6,8	-1,0
Majonezas, tūkst. t	10,6	12,7	19,7
Maistinė žuvis ir jūros produktų produkcija, tūkst. t	140,4	150,2	7,0

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Gėrimų gamybos apimtys 2021 m. palyginti su 2020 m., augo visose grupėse, daugiausiai nesaldyti ir nearomatinti mineraliniai ir gazuoti vandenys – 26,5 proc., vynuogių vynas, vermutas – 24,9 proc. Mažiau pagaminta vaisių ir vynuogių vyno – 16,6 proc., tačiau tai paaiškinama tuo, kad 2021 m. vaisių derlius buvo 22,1 proc. mažesnis nei 2020-aisiais (11 lentelė).

11 lentelė. Gėrimų gaminių gamyba 2020–2021 m.

	Pagaminta		Pokytis 2021/2020 m., proc.
	2020 m.	2021 m.	
Gėrimų gamyba			
Degtinės ir likerio gaminiai, tūkst. dal 100% alk.	839,1	967,0	15,2
Putojantis vynuogių vynas, tūkst. dal	388,5	386,1	-0,6
Vynuogių vynas, vermutas, tūkst. dal	298,1	372,4	24,9
Vaisių ir uogų vynas, tūkst. dal	590,0	492,0	-16,6
Alus, tūkst. dal	32020,8	33622,4	5,0
Nesaldyti ir nearomatinti mineraliniai ir gazuoti vandenys, tūkst. dal	20305,9	25693,4	26,5
Nealkoholiniai gėrimai, tūkst. dal	8512,9	9655,2	13,4

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Gamintojų parduotos pramonės produkcijos kainų pokyčiai

Gamintojų parduotos maisto pramonės produkcijos kainos 2021 m. gruodžio mėn., palyginti su 2020 m. gruodžio mėn., padidėjo 6,3 proc., gėrimų pramonės sumažėjo 0,1 proc.

Lietuvos rinkoje maisto produktų gamintojų kainos padidėjo 7,4 proc., o gėrimų pramonės sumažėjo 0,4 proc. Ne Lietuvos rinkoje – maisto produktų gamintojų kainos padidėjo 5,0 proc., o gėrimų pramonės padidėjo 0,5 proc.

2021 m. gruodžio mėn., palyginti su 2021 m. lapkričio mėn., maisto pramonės produkcijos kainos padidėjo 1,2 proc., gėrimų pramonės – sumažėjo 0,8 proc. (12 lentelė).

12 lentelė. Gamintojų parduotos pramonės produkcijos kainų pokyčiai 2021 m. gruodžio mėn., proc.

		2021 m. gruodžio mėn. palyginti su 2020 m. gruodžio mėn.	2021 m. gruodžio mėn. palyginti su 2021 m. lapkričio mėn.
Maisto produktų gamyba	Bendroji rinka	6,3	1,2
	Lietuvos rinka	7,4	1,9
	Ne Lietuvos rinka	5,0	0,3
Gėrimų gamyba	Bendroji rinka	-0,1	-0,8
	Lietuvos rinka	-0,4	-0,8
	Ne Lietuvos rinka	0,5	-0,8

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Mažmeninės maisto produktų ir gėrimų kainos

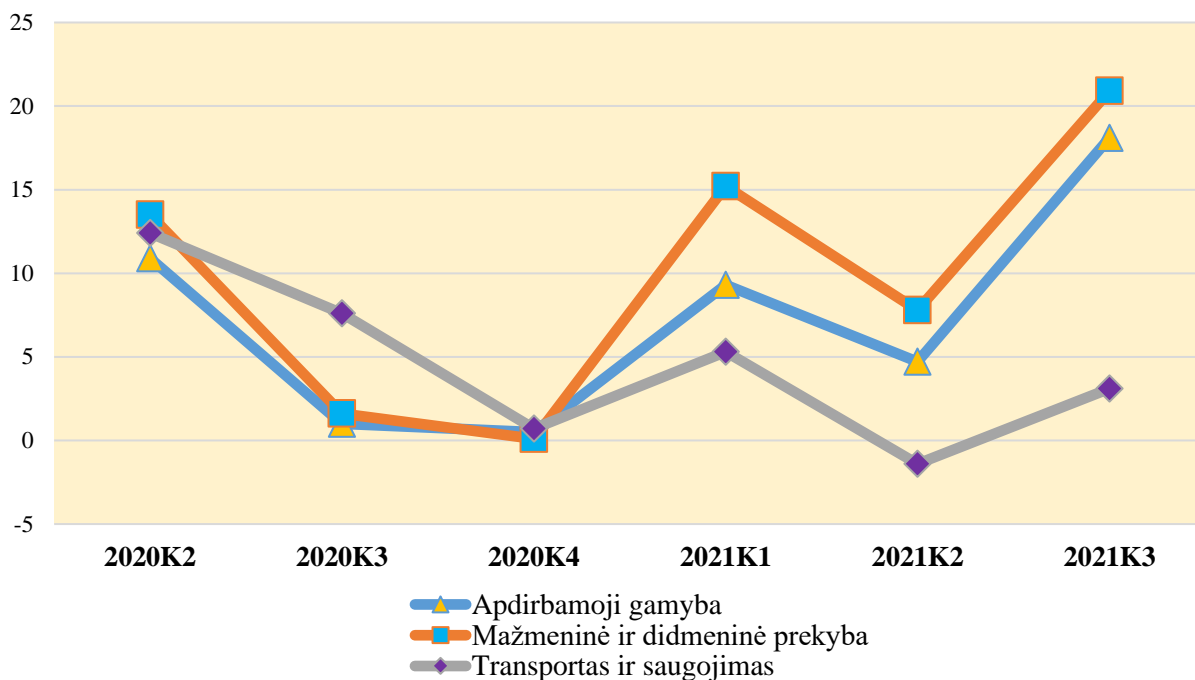
Maisto produktų ir nealkoholinių gėrimų mažmeninės kainos, 2021 m. palyginti su 2020 m., padidėjo 3,1 proc. Maisto produktai brango: daržovės ir bulvės – 35,9 proc., aliejai ir riebalai – 16,4 proc., pienas ir pieno produktai, sūriai, kiaušiniai – 10,8 proc., vaisiai ir uogos – 9,6 proc., duona ir grūdų produktai – 9,1 proc., žuvis ir jų produktai – 5,6 proc., mėsa ir jos produktai – 4,1 proc. Alkoholiniai gėrimai ir tabako gaminiai pabrango 2,1 proc. (12 lentelė).

12 lentelė. Vartojimo prekių ir paslaugų grupių kainų pokyčiai, apskaičiuoti pagal SVKI, 2022 m., proc.

Vartojimo prekių ir paslaugų skyriai	Vartojimo išlaidų lyginamieji svoriai bendrose vartojimo išlaidose	Kainų padidėjimas, sumažėjimas (-);		
		2021 m. gruodžio mėn., palyginti su		vidutinis metinis
		2020 m. gruodžio mėn.	2021 m. lapkričio mėn.	2021 m. palyginti su 2020 m.
Bendrasis SVKI	100,00	10,7	1,3	4,6
Maistas ir nealkoholiniai gėrimai	20,56	11,5	2,0	3,1
Duona ir grūdų produktai	2,94	9,1	2,6	2,6
Mėsa ir jos produktai	4,13	4,1	1,4	0,1
Žuvis ir jų produktai	1,39	5,6	2,8	1,6
Pienas ir jo produktai, sūriai, kiaušiniai	3,59	10,8	4,0	2,2
Aliejai ir riebalai	1,05	16,4	1,6	4,9
Vaisiai ir uogos	1,27	9,6	0,7	2,9
Daržovės ir bulvės	2,27	35,9	2,0	11,3
Alkoholiniai gėrimai ir tabako gaminiai	7,38	2,1	-0,8	2,4

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Mažmeninių maisto kainų didėjimas sietinas su žaliavų, gamintojų (didmeninių) ir importo kainų didėjimu. Išskirtinas importuotų maisto produktų kainų didėjimas, galimai susijęs su išaugusiomis transportavimo sąnaudomis dėl padidėjusių kuro kainų. Reikšmingą maisto gamybos, transportavimo ir pardavimo sąnaudų dalį sudaro darbo sąnaudos. Apdirbamosios gamybos (į kurią patenka ir maisto bei gėrimų gamyba) bei didmeninės ir mažmeninės prekybos sektoriuose 2021 m. stebėtas ypač spartus (siekiantis 20 proc. per metus) darbo sąnaudų didėjimas (14 pav.).

14 pav. Darbo sąnaudų pokyčiai su maisto tiekimo grandine susijusiuose sektoriuose, proc. (palyginti su praėjusių metų atitinkamu ketvirčiu)

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamentas.

Pažymėtina, kad Lietuvoje 2021 m. mažėjo nedarbo lygis, augo gyventojų pajamos dėl didėjančio vidutinio ir minimalaus darbo užmokesčio, didinamų socialinių išmokų. Šie veiksniai galimai turėjo įtakos maisto produktų paklausos didėjimui.

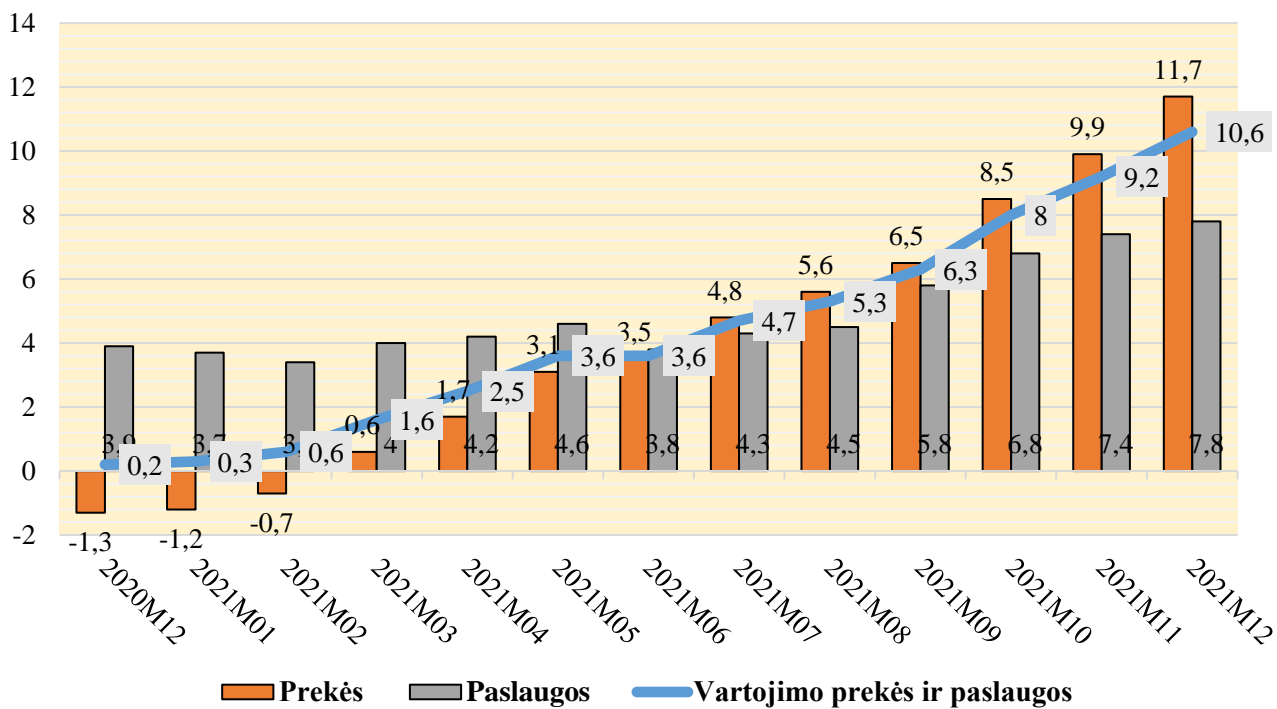
Vidutinė metinė infliacija 2021 m. pasiekė 4,7 proc. (palyginti, 2020 m. ji sudarė 1,2 proc.). Šio rodiklio spartus didėjimas parodo, kad gyventojai 2021 m. patyrė ne trumpalaikį, tačiau ilgalaikį vartojimo prekių ir paslaugų mažmeninių kainų didėjimą, kuris per 2021 m. sumažino jų perkamąją galią 4,7 proc. (13 lentelė).

13 lentelė. Infliacija Lietuvoje (palyginti su ankstesniu mėnesiu) 2017–2021 m., proc.

Mėnesiai	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I–XII mėn.
2017 m.	0,3	0,3	1,1	1,0	-0,1	0,3	-0,3	0,0	1,0	0,2	0,3	0,0	3,9
2018 m.	0,3	-0,2	0,4	0,6	0,4	0,0	-0,5	-0,4	1,3	0,6	-0,1	-0,6	2,7
2019 m.	0,2	0,1	0,9	0,8	0,2	-0,2	-0,3	-0,4	0,9	0,1	0,0	0,3	2,3
2020 m.	0,4	-0,1	-0,1	0,1	-0,5	0,5	1,0	-0,2	0,4	0,1	-0,1	0,0	1,2
2021 m.	0,5	0,2	1,0	0,9	0,6	0,6	0,7	0,4	1,4	1,7	0,9	1,2	4,7

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Kaip pavaizduota 15 pav., bendro vartojimo prekių ir paslaugų „krepšelio“ kainų didėjimą didžiaja dalimi lėmė 2021 m. pabaigoje reikšmingai didėjusios vartojimo prekių kainos.

15 pav. Vartojimo prekių ir paslaugų kainų pokyčiai per metus 2021 m., proc.

Palyginti su praėjusių metų atitinkamu mėnesiu

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

UŽSIENIO PREKYBA ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTAIS

Statistikos departamento išankstiniais duomenimis 2021 m. iš Lietuvos eksportuota žemės ūkio ir maisto produktų už 6 042,0 mln. EUR arba 0,6 proc. mažiau nei 2020 m., importuota – už 4 604,4 mln. EUR arba 8,6 proc. daugiau nei 2020-aisiais. Teigiamas prekybos žemės ūkio ir maisto produktais balansas 2021 m. sudarė 1 437,6 mln. EUR (14 lentelė).

14 lentelė. Lietuvos užsienio prekyba žemės ūkio ir maisto produktais 2020–2021 m., mln. EUR

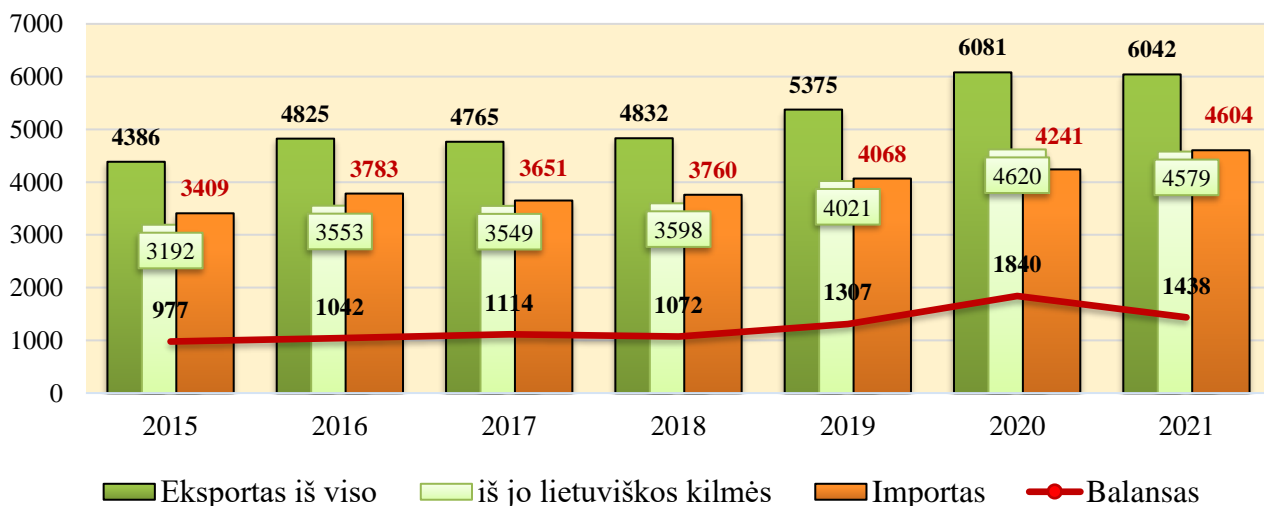
	Lietuvos užsienio prekyba iš viso		Pokytis 2021 m. palyginti su 2020 m., (-), proc.	Iš jos: žemės ūkio ir maisto produktai				
				2020 m.	2021 m.	Pokytis 2021 m. palyginti su 2020 m., (-), %	Žemės ūkio ir maisto produktų dalis nuo visos užsienio prekybos, proc.	
	2020 m.	2021 m.					2020 m.	2021 m.
Eksportas	28 689,3	34 579,7	20,5	6 080,5	6 042,0	-0,6	21,2	17,5
Importas	29 153,9	37 774,7	29,6	4 240,6	4 604,4	8,6	14,5	12,2
Balansas	-464,6	-3 195,0	-587,7	1 839,9	1 437,6	-21,9	x	x

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

2021 m. žemės ūkio ir maisto produktų eksportas sudarė 17,5 proc. viso šalies prekių eksporto, o palyginti su 2020 m. jo dalis sumažėjo 3,7 procentinio punkto. Nagrinėjamais metais minėtų produktų importas sudarė 12,2 proc. viso importo, ir ši dalis sumažėjo 2,3 procentinio punkto palyginti su ankstesniais metais. (16 pav.)

Lietuviškos kilmės žemės ūkio ir maisto produktų 2021 m. buvo eksportuota už 4 578,9 mln. EUR. Palyginti su 2020-aisiais, lietuviškos kilmės žemės ūkio ir maisto produktų eksportas sumažėjo 41,3 mln. EUR arba 0,9 proc.

Bendrą žemės ūkio ir maisto produktų eksporto sumažėjimą lėmė javų eksporto sumažėjimas. 2020 m. dėl gero derliaus ir susikaupusių atsargų sandėliuose javų eksporto vertė buvo išskirtinai didelė, todėl 2021 m. stebėtas nuosaikus eksporto sumažėjimas nevertintinas kaip nuosmukis, o tiesiog grįžimas prie ilgalaikių, nenulemtų laikinų veiksnių, eksporto apimčių.

16 pav. Lietuvos užsienio prekyba žemės ūkio ir maisto produktais 2015–2021 m., mln. EUR
Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Iš Lietuvos 2021 m. eksportuota 3,57 mln. t Lietuvoje išaugintų įvairių rūšių javų grūdų. Palyginti su 2020 metais, javų grūdų eksportas sumažėjo 1,36 mln. t arba 27,6 proc. Kaip ir kasmet didžiausią eksportuotų javų grūdų dalį sudarė kviečiai. Jų per 2021 m. eksportuota 3,05 mln. t. Kviečius Lietuvos grūdų supirkimo įmonės eksportavo į 36 šalis, iš jų daugiausiai į – Nigeriją (28,2 proc. viso eksportuoto kiekio), Ispaniją (15,9 proc. kiekio), Pietų Afriką (13,0 proc. kiekio).

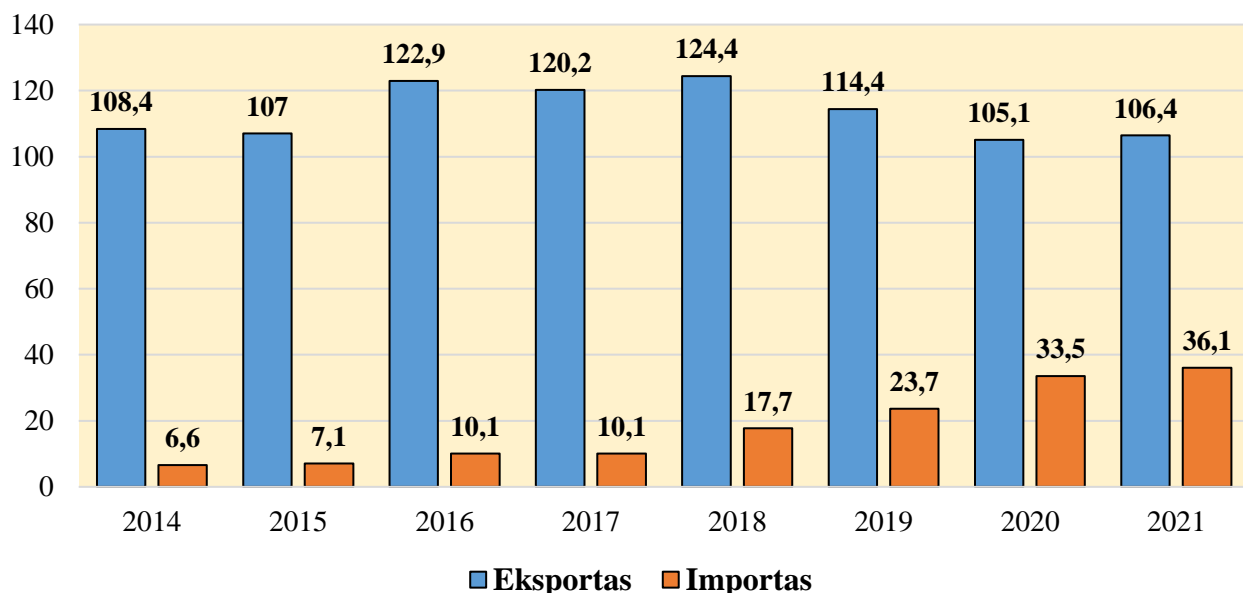
Javų grūdai sudarė 17,2 proc. viso lietuviškos kilmės žemės ūkio ir maisto produktų eksporto vertės. Jų 2021 m. išvežta už 786,7 mln. EUR ir palyginti su 2020 m. eksportuotų javų grūdų vertė sumažėjo 13,7 proc. Nors eksporto kiekiai lyginamu laikotarpiu buvo mažesni, tačiau 17,5 proc. didėjo vidutinė javų eksporto kaina.

Išankstiniais duomenimis, Lietuvos mėsos ir jos produktų užsienio prekybos balansas 2021 m. kiekiu išraiška buvo neigiamas. Iš Lietuvos mėsos, subproduktų ir mėsos gaminių išvežta 118,3 tūkst. t. Palyginti su 2020 m. eksportuotos mėsos produkcijos kiekis buvo toks pat. Iš kitų šalių mėsos ir jos produktų į Lietuvą 2021 m. įvežta 173,2 tūkst. t arba 8,5 proc. daugiau palyginti su 2020 m.

Galvijienos užsienio prekybos balansas 2021 m. teigiamas. Minėtais metais eksportuota 31,3 tūkst. t galvijienos, t. y. 10,4 proc. daugiau nei 2020 m. Daugiausia, 93,0 proc., viso galvijienos eksporto išvežama į 22 ES šalis, iš kurių didžiausi kiekiai (apie 4 tūkst. t.) į Italiją, Nyderlandus ir Švediją.

Importuota galvijienos 2021 m. apie 8,1 tūkst. t. ir tai buvo 42,3 proc. daugiau nei 2020 m. Galvijiena įvežta iš 19 ES valstybių, kur 66,8 proc. viso kiekio sudarė importas iš Lenkijos ir 12,1 proc. iš Danijos.

Statistikos departamento duomenimis, per 2021 m. išvežta apie 106,4 tūkst. gyvų galvijų arba apie 1,2 proc. daugiau nei 2020 m., tačiau 14,5 proc. mažiau nei 2018 m. (17 pav.).

17 pav. Gyvų galvijų užsienio prekyba 2014–2020 m., tūkst. vnt.

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Veršelių iki 80 kg eksportas sudarė 52,0 proc. (arba 55,3 tūkst. vnt.) visų 2021 m. išvežtų gyvų galvijų. Daugiausiai šie veršeliai buvo išvežti į Lenkiją (33,0 tūkst. vnt.) ir Italiją (11,4 tūkst. vnt.).

Nors kiaulienos eksportas 2021 m. išaugo 2,5 proc. palyginti su 2020 m. ir siekė 7,6 tūkst. t., tačiau išlieka nežymus, nes užsienio prekybos balansas yra neigiamas ir siekia 66,5 tūkst. t. Beveik visa

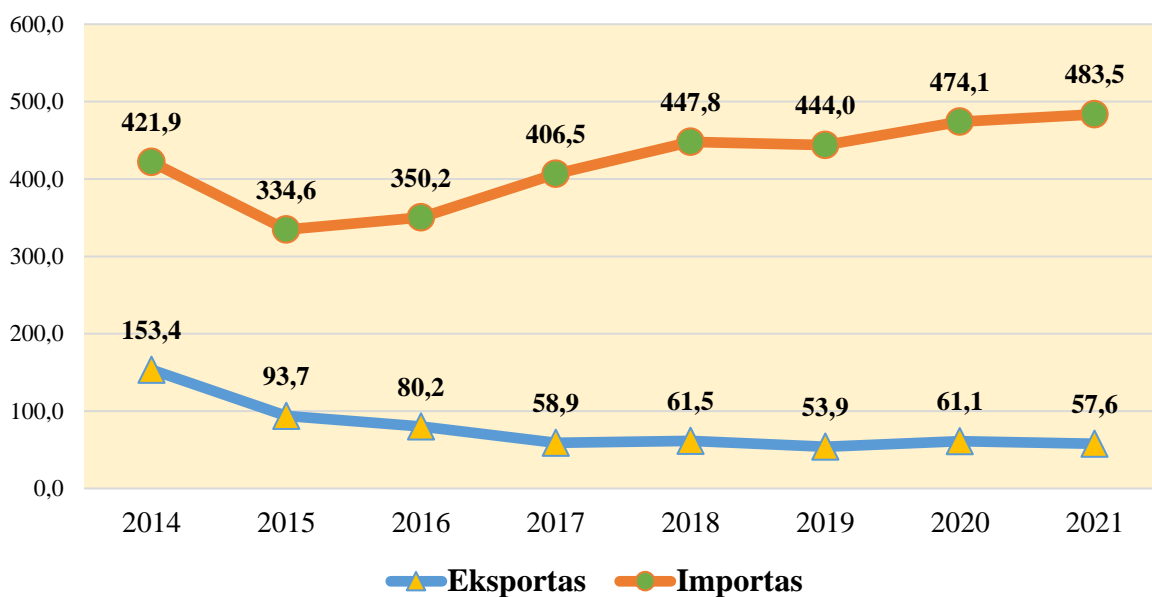
kiauliena buvo išvežta į ES šalis (98,1 proc.), daugiausia į Latviją – 48,0 proc., į Estiją ir Lenkiją atitinkamai 20,5 ir 16,4 proc. Esant nepakankamam apsirūpinimui savos gamybos kiauliena vietinėje rinkoje, kiaulienos pasiūlos balansas atstatomas jos importu, kur kiaulienos importas 2021 m. buvo 16,9 proc. didesnis palyginti su 2020 m., ir siekė 74,1 tūkst. t. Visa kiauliena įvežama iš ES šalių ir Jungtinės Karalystės. Daugiausia importuota iš Lenkijos (25,7 proc.), Belgijos (18,1 proc.), Austrijos (12,4 proc.) ir Vokietijos (10,7 proc.).

Gyvų kiaulių eksportas 2021 m. buvo apie 29,8 proc. didesnis nei 2020 m. – išvežta apie 171,5 tūkst. vnt. kiaulių. Daugiausia kiaulių buvo išvežta į Lenkiją (50,2 proc.), likusi dalis – į Latviją (48,6 proc.), Vengriją (0,9 proc.) ir Rumuniją (0,3 proc.).

Užsienio prekybos paukštiena balansas 2021 m. neigiamas. Paukštienos eksportuota 40,8 tūkst. t arba 13,6 proc. mažiau nei 2020 m., o jos importuota – 46,2 tūkst. t arba 1,9 proc. mažiau nei ankstesniais metais. Pagrindinė paukštienos eksporto rinka – ES šalys, į jas išvežama apie 72,5 proc. paukštienos (daugiausia į Latviją (24 proc. viso eksportuoto kiekio) ir Nyderlandus (18,9 proc.)). Iš trečiųjų šalių rinkų daugiausia buvo vežama į Vietnamą (5,1 proc.) ir Kirgiziją (4,7 proc.). Į Lietuvą paukštiena buvo įvežama iš ES šalių – daugiausia iš Lenkijos (73,2 proc.) ir Latvijos (9,7 proc.).

Dešrų ir kitų mėsos gaminių eksportas 2021 m. sekė 22,5 tūkst. t arba buvo 6,1 proc. didesnis, palyginti su 2020 m. Šių gaminių importas 2021 m. buvo 1,2 proc. didesnis nei 2020 m. ir siekė 22,5 tūkst. t. Prekyba dešromis ir kitais mėsos gaminiiais daugiausia vyko su ES šalimis: iš ten įvežama 99,9 proc. visų dešrų ir kitų mėsos produktų, daugiausia iš Lenkijos (51,7 proc.), Latvijos (19,7 proc.) ir Estijos (12,4 proc.), išvežama į ES šalis 85,3 proc. visų eksportuojamų dešrų ir kitų mėsos gaminių, iš kurių daugiausia – į Latviją (30,8 proc.), Daniją (16,7 proc.) ir Estiją (12,8 proc.).

Užsienio prekybos žaliu pienu balansas pastaraisiais metais neigiamas ir 2021 m. įvežta 483,5 tūkst. t. žalio pieno, o eksportuota tik 57,6 tūkst. t (18 pav.). Daugiausiai pieno 2021 m. įvežta iš Latvijos – 74,6 proc. viso importuoto kiekio, iš Estijos – 24,6 proc., o likęs kiekis – 0,8 proc. – iš Lenkijos.

18 pav. Žalio pieno eksportas ir importas 2014–2021 m. tūkst. t

Šaltinis. Lietuvos statistikos departamento duomenys.